

Project RUST

Van Suzanna Jansen verscheen eveneens

Het pauperparadijs

Ondanks de zwaartekracht

De hemel is goud

Wael, het verhaal van een jongen uit Syrië

De omwenteling of de eeuw van de vrouw

1

Betsy

In het jaar voor ik werd geboren was mijn moeder moe. Te moe. Wat dat betekende, heb ik alleen van horen zeggen, maar vandaag ben ik bij Petra in de auto gestapt omdat ik meer wil weten. We nemen de afslag die onze ouders in de jaren zestig ook moeten hebben genomen. Vanaf de A12, een van de eerste snelwegen van het land, rijden we het lommerrijke dorp binnen. Aan de ene kant de grandeur van Slot Zeist, aan de andere kant Hotel Theater FIGI – ooit begonnen als chique banketbakkerij, nu hebben de spiegelruiten iets zakelijks.

Zodra we de dorpskern verlaten, wanen we ons in een bos, maar dan met een strook asfalt er dwars doorheen. Aan weerszijden duiken tussen de boompartijen telkens villa's of buitenplaatsen op. Wit is de favoriete kleur. Soms zijn er pilaren en een bordes. Elk buitenverblijf wordt door een gazon van de doorgangsweg gescheiden.

De meeste van deze illustere panden zijn allang geen familiehuizen meer. Op de borden in het gras lees ik namen van organisaties in de spirituele en goededoelenhoek. Zij aan zij met bedrijven in de financiële dienstverlening, waarbij het enige goede doel de rekeninghouder zelf lijkt te zijn. Investment banking, personal finance, die categorie.

'In mijn herinnering was de weg smaller,' zegt Petra. Haar blik schakelt tussen de wereld buiten het raam, zoekend naar herkenning, en de navigatie, die geen herinnering nodig heeft om de weg te weten. Petra is bijna vijftien jaar ou-

der dan ik. We zijn samen op pad omdat ik wil kijken door haar ogen: wat weet zij nog van de keren dat ze hier is geweest, zes decennia geleden?

In 1963, het jaar waarin mijn vader mijn moeder wegbracht naar een buitenplaats in deze buurt, was Petra dertien. Ze heeft het bewust meegemaakt. ‘Papa nam altijd koek mee in de auto. Prince Fourré of Choco Prince, onze lievelingskoek.’ ‘Papa’ heette Chris. Hij was vertegenwoordiger bij een firma in bakkerijgrondstoffen. Door zijn werk had hij als enige in de straat een auto. In deeltijd. Hij wisselde die wekelijks af met de brommer voor zijn bakkersbezoeken, zodat zijn collega ook om de week met de wagen kon. Voor deze periode was afgesproken dat Chris de auto op zondagen mocht gebruiken om met zijn gezin moeder te bezoeken. In Petra’s beleving mochten zij en haar zusjes zoveel koek eten als ze wilden. Haar sterkste herinnering aan die zondagen is: buikpijn. Van de wagenziekte, zegt ze. ‘En we aten ons misselijk aan de koek.’

Ik kijk naar haar terwijl ze geroutineerd afremt bij een bocht en denk: er was misschien ook wat spanning.

Mijn moeder Betsy is geboren in 1922. Eenmaal volwassen had ze haar best gedaan om, zoals het hoorde, een goede huisvrouw en moeder te zijn en daar gelukkig van te worden. Maar dat laatste bleek lastig. In elk geval vanaf een bepaald moment. In 1963 brak ze. Ze was toen veertig. Met de zorg voor vier kinderen, van wie er één lange tijd ziek was geweest, had ze jaren geprobeerd zich staande te houden. Wanneer de kinderen op school zaten, lag zij zich op bed met de gordijnen dicht beroerd te voelen. Als ze ’s middags thuiskwamen, probeerde ze de thee klaar te hebben, maar steeds vaker lukte dat niet. Mijn moeder heeft me er later weleens iets over verteld, toch wist ik het meeste van mijn oudere zussen. Rozemarie was destijds veertien, Petra dus

dertien, Emma twaalf en Josefientje zes. Ik was nog niet in aantocht.

Volgens de huisarts was mijn moeder overspannen. Ze moest uitrusten om er weer tegen te kunnen. En dus bracht mijn vader mijn moeder op een herfstige maandagochtend naar Rust- en Herstellingsoord Sonnehaert, in de bosrijke omgeving van Zeist.

ISBN 978 90 263 7286 5

ISBN 978 90 263 7287 2 (e-book)

© 2026 Suzanna Jansen

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Nationaal Archief

Foto auteur © Mark Uyl

Zetwerk Mat-Zet bv

www.suzannajansen.nl

www.amboanthos.nl

www.maandvandegeschiedenis.nl

Ambo|Anthos *uitgevers* vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.